

OBSAH

Pavouci České republiky	2
Nový druh třesavky pro území České republiky, aneb další synantrop za dveřmi (nebo před?)	4
Zajímavý nález tropické maloočky v Hranicích na Moravě	7
Katalogy pavouků a evidence prvnálezů	8
Snovačka půdní (<i>Steatoda triangulosa</i>) ve volné přírodě v ČR	11
Poznámka k výskytu listovníků <i>Philodromus margaritatus</i> a <i>P. fuscomarginatus</i>	12
Nová lokalita sklípkánka hnědého (<i>Atypus affinis</i>)	17
Zoologické dny Brno 2017	19
Česko-britský arachnologický seminář v Praze	20
Exkurze Mohelenský mlýn 2017	21
Arachnologická exkurze Mostecko 2017	22
Přírodovědecký spolek Arachne	24
Obsah původního Arachnologického zpravodaje v minulosti	26
Čestní členové České arachnologické společnosti	27
Arachnologická knihovna Jiřího Bauma	29
Česká bibliografie 2017	30
Britská bibliografie – The Newsletter 138	32
Inventarizace 2016	32
Pokyny pro autory	33

PAVOUKOVCI ČR**Pavouci České republiky**

Spiders of the Czech Republic. *Zodarion ohridense Wunderlich, 1973* and *Zelotes mundus (Kulczyński, 1897)* represent new records for Czechia. Up to 30 July 2017, we included in the fauna of the Czech Republic 874 spider species. Eight species are introduced and found in extraordinary warm places – greenhouses in zoological and botanical gardens, and insectaria only; they are registered separately.

Určitých změn doznala nomenklatura pavouků. Změny týkající se evropských druhů shrnují výpisy Theo Blicka, které jsou k dispozici na stránkách Evropské arachnologické společnosti.*

World Spider Catalog 17.5. Rod *Stroemiellus* byl synonymizován s rodem *Leviellus*, takže platným jménem je *Leviellus stroemi* (Thorell, 1870).

Platným jménem se stává *Erigonoplus foveatus* (Dahl, 1912). Po postupném řazení druhu do rodů *Savignia*, *Rhaebothorax* a *Mecynargus* jej do rodu *Erigonoplus* přeřadila čtveřice slovenských arachnoložek (HOLLÁ *et al.* 2016).

U druhů *Acartauchenius scurrilis* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Agyneta cauta* (O. Pickard-Cambridge, 1903), *Entelecara omissa* O. Pickard-Cambridge, 1903, *Evansia merens* O. Pickard-Cambridge, 1901, *Macrargus carpenteri* (O. Pickard-Cambridge, 1895), *Maro minutus* O. Pickard-Cambridge, 1907, *Mecopisthes silus* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Metopobactrus prominulus* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Notioscopus sarcinatus* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Saaristoa firma* (O. Pickard-Cambridge, 1906), *Semljicola faustus* (O. Pickard-Cambridge, 1901), *Silometopus elegans* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Tapinocyba biscissa* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Tapinocyba pallens* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Trichopterna cito* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Typhochrestus digitatus* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Walckenaeria kochi* (O. Pickard-Cambridge, 1873), *Triaeris stenaspis* Simon, 1892, *Dipoena nigroreticulata* (Simon, 1880) a *Neottiura suaveolens* (Simon, 1880) se změnil rok popisu.

Opravme si koncovku druhového jména u druhu *Piratula uliginosa* (Thorell, 1856).

Jeden z listovníků byl přeřazen do nového rodu: *Rhysodromus histrio* (Latreille, 1819).

Doporučoval jsem (RŮŽIČKA 2016) vyčkat, až jak se vyvine situace ohledně druhů rodu *Larinioides*. ŠESTÁKOVÁ *et al.* (2014) navrhovali jisté změny, ale BREITLING & BAUER (2015) tyto změny nedoporučili k přijetí. A jejich názor byl akceptován. Námí užívaná jména *Larinioides scopetarius* (Clerck, 1757) a *Larinioides suspicax* (O. Pickard-Cambridge, 1876) tedy zůstávají v platnosti.

Novým druhem pro naši republiku se stává *Zodarion ohridense* Wunderlich, 1973 (ŘEZÁČ 2016; KREJČÍ *et al.* 2017). PP Lom u Nové Vsi, 50,0549 °N, 15,1323 °E, 1 ♂, zemní past, 1.6.–30.6.2015, leg. Jiří Skala, det. Milan Řezáč & Tomáš Krejčí, coll. Východočeské muzeum, Pardubice.

Novým druhem pro naši republiku se stává *Zelotes mundus* (Kulczyński, 1897): Vranovice (okr. Břeclav), mýtina v lužním lese, 8.7.–12.8.2016, 1 ♂ 1 ♀, zemní past, leg. O. Košulič.

Ke konci června 2017 evidujeme z území Česka 874 domácích a zdomácnělých druhů pavouků a osm druhů zavlečených, dosud nezdomácnělých, vyskytujících se výhradně v přetápěném prostředí skleníků zoologických a botanických zahrad a v chovech bezobratlých.

Vlastimil Růžička

BREITLING R. & BAUER T. 2015: Remarks on synonyms of European *Larinioides* species (Arachnida: Araneae: Araneidae). *Arachnology* **16** (8): 305–310.

HOLLÁ K., ŠESTÁKOVÁ A., HOLECOVÁ M. & ŠEBESTOVÁ M. 2016: On the new record of the sheet-web spider *Erigonoplus foveatus* comb. nov. from Slovakia, with comments on *Erigonoplus simplex* (Araneae: Linyphiidae). *Arachnol. Mitt.* **51**: 80–84.

KREJČÍ T., ŘEZÁČ M. & KADLEC T. 2017: *Zodarion ohridense* (Araneae: Zodariidae) – a new record for Central Europe. *Arachnol. Mitt.* **54**: 5–7.

ŘEZÁČ M. 2016: Mravčík ohridský (*Zodarion ohridense* Wunderlich, 1973) (Araneae: Zodariidae) – nový druh pro Českou republiku. *Pavouk* **41**: 7–10.

RŮŽIČKA V. 2016: Pavouci České republiky. *Pavouk* **40**: 2–4.

ŠESTÁKOVÁ A., MARUSIK Y. M. & OMEJKO M. M. 2014: A revision of the Holarctic genus *Larinioides* Caporiacco, 1934 (Araneae: Araneidae). *Zootaxa* **3894** (1): 061–082.

World Spider Catalog 17.5. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch>.

* <http://www.european-arachnology.org/>

Nový druh třesavky pro území České republiky, aneb další synantrop za dveřmi (nebo před?)

New pholcid for the Czech Republic. *Pholcus alticeps* Spasski, 1932 represents a new record for Czechia. One female was found among material of *Pholcus phalangioides* from Brno. This species is probably more distributed in Czechia.

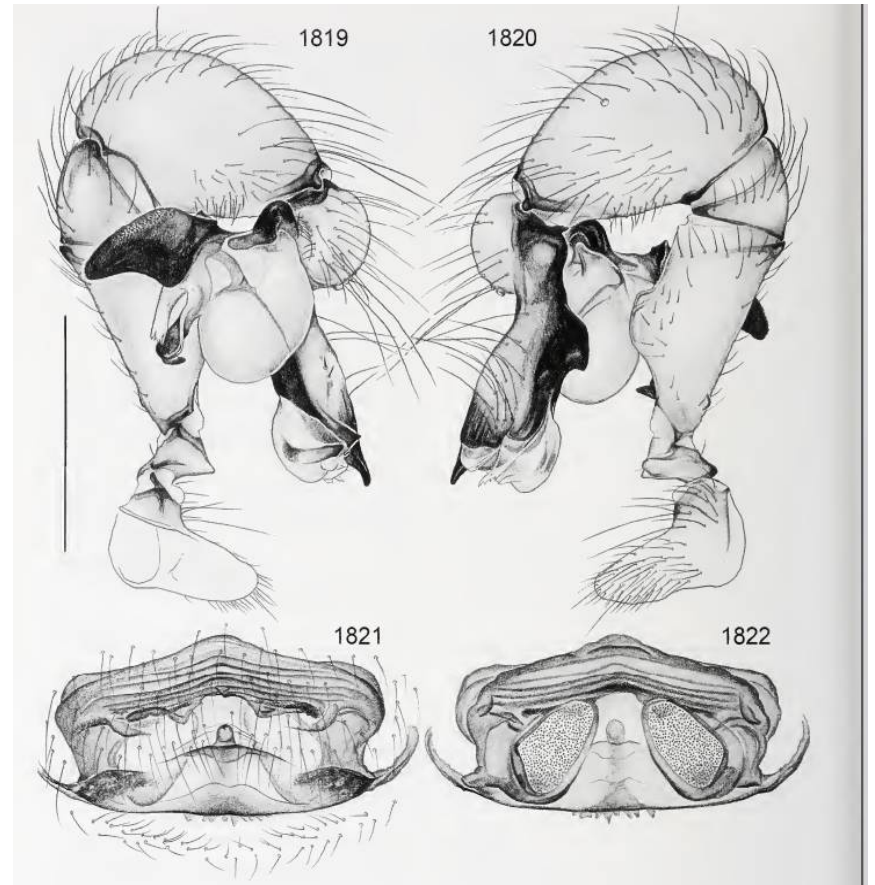
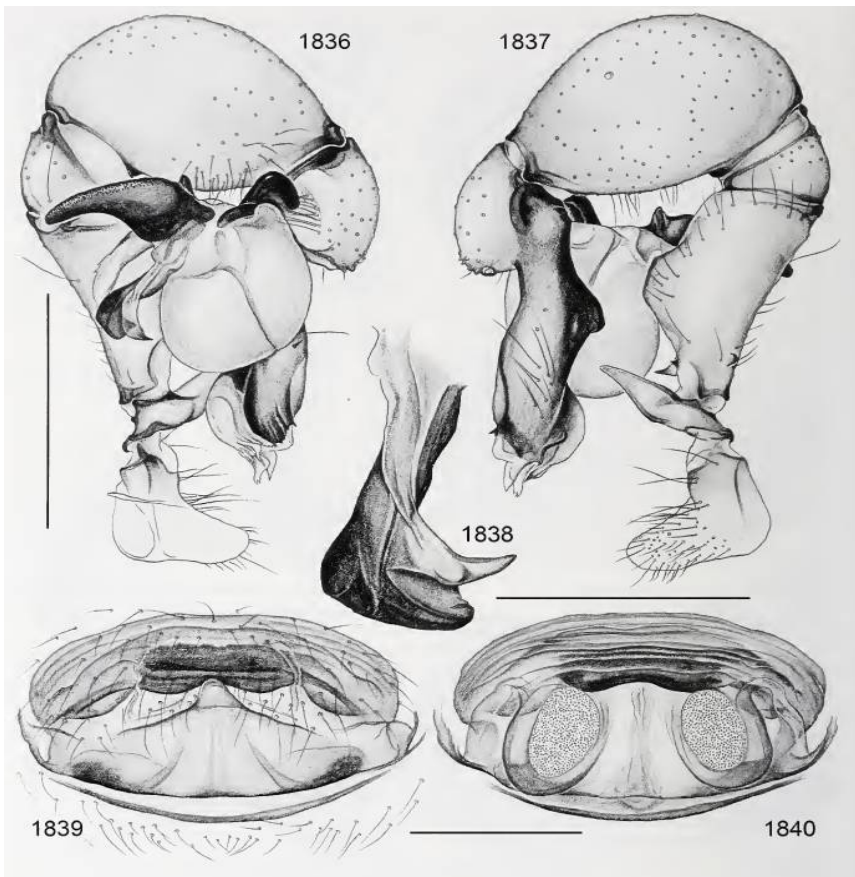
Díky Vlastíkovi! Dostal jsem od Vlastíka totiž email s lakonickou otázkou: „A o tomhle víš?“, kde mi přeposlal dotaz našeho polského kolegy Roberta Rozwalky, který se Vlastíka ptal, jak jsme na tom s rozšířením třesavky *Pholcus alticeps* Spasski, 1932. No, já neváhal a prošel naše třesavky v chovech a ejhle, hned mezi nimi byl. Nutno říci, že na více než 100 jedinců třesavky *P. phalangioides* (Fuesslin, 1775) připadala jen jediná samice *P. alticeps*. Bohužel, nemáme datum, jméno sběratele ani místo, kde přesně byla nalezena (pouze Brno, 2017). Tedy druh se v České republice jistě vyskytuje. Pravděpodobný je výskyt především v severovýchodní části České republiky. Tento druh je známý z oblasti okolo Černého moře a odtud jde jeho známý areál až do Polska. Podle informací Roberta Rozwalky je v Polsku druh výrazně hojnější než *P. phalangioides*! U nás bude situace pravděpodobně opačná (na základě rychlého zkouknutí sbírky a chovného materiálu), ale chtělo by to pořádnou revizi našeho materiálu.

Jak se oba druhy od sebe liší? *Pholcus alticeps* je na první pohled nekontrastní zmenšeninou *P. phalangioides*. Velikostí je tento druh mezi *P. phalangioides* a *P. opilionoides* (Schrank, 1781), skvrnu na hlavohrudí má podobnou spíš *P. phalangioides*, avšak nevýraznou, jakoby do stran se rozplývající do ztracena. Na genitáliích jsou výrazné znaky, samičí epigyne je u *P. phalangioides* výrazně širší než dlouhá (obr. 1, 2). Vše můžete vidět v revizi rodu *Pholcus* od Bernarda Hubera (viz také přiložené obrázky, Huber 2011).

Tedy v současné době již v České republice registrujeme celkem šest druhů čeledi Pholcidae: *Pholcus phalangioides*, *P. opilionoides*, *P. alticeps*, *Psilochorus simoni*, *Modisimus culicinus*, *Holocnemus pluche*. Krom *M. culicinus* žijí všechny druhy v domácnostech a je v případě *P. alticeps* je pravděpodobné, že se vyskytuje v České republice mnohem častěji, než tušíme.

Vladimír Hula

HUBER B. A. 2011: Revision and cladistic analyses of *Pholcus* and closely related taxa. *Bonn. Zool. Monographien* **58**: 1–509.

Obr. 1: *Pholcus alticeps*, 1786 a 1839 – epigyne, 1787 a 1840 – vulva, 1836–1838 – bulbus (Huber 2011)

Obr. 2: *Pholcus phalangioides*, 1790 a 1821 – epigyne, 1791 a 1822 – vulva, 1819–1820 – bulbus (Huber 2011)

Zajímavý nález tropické maloočky v Hranicích na Moravě

Record of a tropical sparassid from Hranice na Moravě. *The first record of west African sparassid Barylestis variatus from the Czech Republic. One female was recorded in fruit storehouse in Hranice na Moravě (North Moravia). Specimen was identified by Peter Jäger. Barylestis variatus is a rarely introduced spider in Europe, some records are from Great Britain and North Ireland.*

Dne 13.1.2016 jsem dostal telefonát z Ornisu, kde mně Jožka Chytil dal telefon na pracovníka skladu ovoce v Hranicích na Moravě, který údajně našel mezi uskladněným ovocem obřího pavouka. Se skladníkem jsem se spojil, pavouka vyzvedl zaměstnanec olomoucké zoo, kde pavouka vyfotili a fotku mně zaslali. Hned jsem poznal, že se jedná o samici nějaké tropické maloočky, pravděpodobně z rodu *Heteropoda*. V zoo nějaký čas chovali pavouka v teráriu a po jeho úhynu mi daného jedince poslali v lihu, tak jak jsme se domluvili. Pavouka jsem zabalil, a protože jsem měl zrovna nachystaný balíček pro Petera Jägera, přibalil jsem mu i tuhle maloočku a poslal do Německa. Po čase jsem dostal email s určením, nebyla to žádná *Heteropoda*, ale *Barylestis variatus*! Tato západoafrická maloočka bývá do Evropy vzácně dovážena s ovocem, v Evropě byla dosud zjištěna jen ve skaldech ovoce ve Velké Británii a v Severním Irsku (NENTWIG & KOBELT 2010). Pavouk byl velmi pravděpodobně přivezen s ovocem ze západní Afriky, bohužel se mi však nepodařilo dopátrat, odkud přesně to bylo.

Ondřej Machač

NENTWIG W. & KOBELT M. 2010: Spiders (Araneae). Chapter 7.3. In: ROQUES A. *et al.* (Eds) Alien terrestrial arthropods of Europe. *BioRisk* 4 (1): 131–147.

Samice *Barylestis variatus* z Hranic na Moravě (foto M. Kořínek) / Female of *Barylestis variatus* from Hranice (photo M. Kořínek)

Katalogy pavouků a evidence prvnálezů

V rozhovoru pro týdeník *Květy* jsem náš katalog pavouků (BUCHAR & RŮŽIČKA 2002) označil jako jeden ze dvou nejlepších národních katalogů pavouků na světě (BEDNÁŘOVÁ 2016). A stojím si za tím. Ono jich zas až tak moc není. Člověk od takového současného díla očekává přehled druhů dané země s jejich charakteristikou a s mapou rozšíření.

Jistě, souběžně s naším vynikajícím klíčem pavouků (MILLER 1971) byl publikován polský katalog (PRÓSZYŃSKI & STARĘGA 1971). Pro každý druh je uveden výčet nálezů, stručná charakteristika rozšíření a obývaných biotopů. Text je v polštině, rozšíření druhů je vyznačeno tabulkovou formou po geografických celcích.

Belgičané mají svůj katalog pavouků publikován v národním jazyce, po jednotlivých čeledích v několika sešitech v průběhu let 1981–1993. Od začátku ovšem se síťovými mapami rozšíření.

V roce 1990 použil síťové mapy kolektiv autorů pro katalogizaci pavouků poloostrova Bretaň (*Araignées et scorpions...*). Text je francouzsky, druhy nejsou nikterak charakterizovány.

Prvním moderním katalogem pavouků byl švýcarský katalog (MAURER & HÄNGGI 1990). Legenda je dvojjazyčná (německy a francouzsky), druhy jsou představeny jednotnou sadou charakteristik a mapkou rozšíření po geografických regionech.

Naši slovenští kolegové prezentují rozšíření druhů na síťových mapách, ale druhy, bohužel, nejsou vůbec nikterak charakterizovány (GAJDOŠ *et al.* 1999). Je u nich uveden pouze výčet jednotlivých nálezů (který je podkladem pro vytvoření mapy).

My jsme se inspirovali švýcarským katalogem, co se týče jednotné charakterizace druhů, rozšíření druhů je ovšem znázorněno síťovými mapami (BUCHAR & RŮŽIČKA 2002).

Shodou okolností ve stejném roce publikovali svůj katalog Britové (HARVEY *et al.* 2002). Rozšíření je znázorněno na síťových mapách, každý druh je podrobně textově charakterizován, uveden je i fenologický graf.

Značným plýtváním papírem je katalog pavouků Srbska (DELTSHEV *et al.* 2003). Druhy nejsou nikterak charakterizovány, je uveden pouze výčet všech nálezů. Rozšíření každého z druhů je pak znázorněno na celostránkové mapě (i v případě pouze jediného nálezu).

Francouzi mají svůj katalog ve francouzštině, s výčtem všech údajů, ale bez vyhodnocení, s mapkami rozšíření po departementech (LE PERU 2007).

Další země mají zpracované soupisy druhů bez charakteristiky ekologických nároků a s rozšířením po politických či geografických celcích: Nizozemí ve svém jazyce (HELSDINGEN 1999), Rusko s vysvětlivkami v angličtině (МИХАЙЛОВ 2013).

Publikaci dalších knižních katalogů už moc očekávat nelze, veškeré údaje se dnes snáze aktualizují na internetu. Například aktuální mapy rozšíření pavouků ve Švýcarsku naleznete na stránkách Schweizer Zentrum für die Kartografie der Fauna*, mapy rozšíření pavouků na Iberském poloostrově naleznete na stránkách Iberian Spider Catalogue**.

Velkým vzorem pro organizaci arachnologického výzkumu jsou ovšem Britové (Růžička 1996).

V roce 1987 založili v rámci British Arachnological Society skupinu The Spider Recording Scheme s cílem sestavit a publikovat atlas britských pavouků (Růžička 1997). Semináře, exkurze, katalogizace údajů (tenkrát na kartotéčních lístcích)... Data shromažďují dobrovolníci, veřejnost je vyzvána k hlášení výskytu asi tuctu velmi nápadných a nezaměnitelných druhů. Jakékoliv determinace jsou, samozřejmě, ověřeny, než jsou přijaty do databáze***. Nakonec my jsme to dělali obdobně. Výzkum v žádné zemi se ovšem vydáním katalogu neuzavřel. Aktuální poznatky o pavoucích Velké Británie jsou dnes k dispozici na internetových stránkách BAS. Každý druh je představen mapou rozšíření, fotografiemi a množstvím textových i graficky zpracovaných informací. Však my to máme podobně. A právě Britové jsou jediní, u kterých jsem našel charakteristiku „první nález“ a „poslední nález“. Mají na stránkách i soupis sběratelů, je jich hodně, ale jejich statistiku prvonálezů jsem nenalezl.

Tu právě my vedeme. Vždyť kdo by nechtěl nalézt – v jakémkoliv oboru – něco nového? Proč jezdil Emil Holub do Afriky? Proč my vyrážíme na sběr pavouků? No abychom nějak přispěli k poznání přírody naší země, abychom našli něco nového. A je-li to nový druh pro republiku, neřku-li nový druh pro vědu, máme z toho radost. Tak se to s námi má.

Z práce na katalogu statistika prvonálezů vyplynula. Představili jsme ji veřejně v roce 2002 na evropském arachnologickém kongresu v Maďarsku (Růžička & Buchar 2004). Nakolik je to možné, evidujeme rok a autora prvního nálezu. U starších literárních dat je vzat v úvahu nejbližší relevantní údaj – autor publikace, rok publikace. V případě sběrů A. Palliardiho, publikovaných až Noskem (Nosek 1895), je evidován rok úmrtí A. Palliardiho (1873). Jsou evidováni nejvýše dva sběratelé (s jedinou výjimkou tří). V případě více sběratelů v Noskově práci je vzat v úvahu ten s větším počtem nálezů, v případě rovnosti je nález připisán autorovi práce, A. Noskovi. Druh *Bathypantes eumenis* má u nás dva poddruhy, tudíž sumární počet taxonů je o jednu vyšší než počet druhů. Zavlčené a dosud nezdomácnělé druhy, vyskytující se výhradně v přetápěném prostředí skleníků zoologických a botanických zahrad a v chovech bezobratlých, nejsou započítány.

Stav ke konci roku 2016 (Růžička 2016) byl tento: 872 domácích a zdomácnělých druhů, tedy 873 taxonů. Na jejich postupném objevování pro území naší vlasti se podílelo 99 badatelů. V tabulce sběratelů je uveden počet samostatných prvonálezů, suma podílů ze společných prvonálezů, a součet (Tab. 1).

Co v případě stejné hodnoty součtu? Například Jan Dolanský a Karel Absolon mají po čtyřech bodech. Karel Absolon našel pro naše území samostatně druhy *Hahnia pusilla*, *Porrhomma convexum*, *Porrhomma egeria* a *Tenuiphantes flavipes* – součet činí čtyři. Jan Dolanský našel pro naše území samostatně druhy *Embylina brevidens*, *Theridion cinereum* a *Zora armillata*. A ve spolupráci s dalšími dvěma badateli se podílel na nálezu druhů *Iberina microphthalmia* a *Linyphia tenuipalpis*; ty dávají po půl bodu, tedy součet činí také čtyři. Jenže Honza tak byl u nálezu pěti našich druhů! Ale škorpit se snad kvůli tomu nikdo nebude. Nejde o to, zvítězit nad ostatními. Jde o to, něco nového nalézt.

Vlastimil Růžička

Tab. 1: Prvních deset badatelů, kteří přispěli významnou měrou k poznání pavouků České republiky

Sběratel	Sólo	Spolu	Celkem
F. Miller	217	1,5	218,5
F. Prach	145	0	145
A. Palliardi	90	0	90
A. Nosek	88	1,5	89,5
J. Buchar	58	0,33	58,33
J. Kratochvíl	28	1	29
E. Bárta	22	0	22
V. Růžička	16	1	17
J. Martínek	17	0	17
E. Nielsen	12	0,5	12,5

Araignées et Scorpions de l'Ouest de la France: catalogue et cartographie provisoire des espèces. Bull. Soc. Sci. Bretagne **61** (1990) (No. hors série I), 302 pp.

BEDNÁŘOVÁ J. 2016: Pavouci jsou strašně chudáci. *Týdeník Květy* **26** (42): 30–32.

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. 2002: *Catalogue of spiders of the Czech Republic*. Peres, Praha, 351 pp.

DELTSHEV C. C., ČURČIĆ B. P. M. & BLAGOEV G. A. 2003: *The Spiders of Serbia*. University of Belgrade, Belgrade, 834 pp.

GAJDOŠ P., SVATOŇ J. & SLOBODA K. 1999: *Katalóg pavúkov Slovenska. Catalogue of Slovakian Spiders*. Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava, 339 pp. (I), 315 pp. (II).

HARVEY P. R., NELLIST D. R. & TELFER M. G. (eds) 2002: *Provisional atlas of British spiders (Arachnida, Araneae), Volumes 1 & 2*. Biological Records Centre, Huntingdon, 406 pp.

HELSDINGEN P. J. VAN 1999: *Catalogus van de nederlandse spinnen (Araneae)*. *Ned. faun. med.* **10**. Leiden, 193 pp.

LE PERU B. 2007: Catalogue et répartition des araignées de France. *Revue Arachnol.* **16**: 469 pp.

MAURER R. & HÄNGGI A. 1990: *Katalog der schweizerischen Spinnen. Catalogue des araignées de Suisse*. Documenta Faunistica Helvetiae **12**. Centre suisse de cartographie de la faune, Neuchâtel, 411 pp.

MIKHAILOV K. G. 2013: The spiders (Arachnida: Aranei) of Russia and adjacent countries: a non-annotated checklist. KMK Scientific Press Ltd., Moscow, 263 pp.

MILLER F. 1971: Řád Pavouci – Araneida. In DANIEL M. & ČERNÝ V. (eds), *Klíč zvířeny ČSSR IV*. ČSAV, Praha, pp. 51–306.

NOSEK A. 1895: Seznam českých a moravských pavouků. *Věst. Král. Čes. Spol. Náuk. Tř. math-přír.* **1895** (3): 1–56.

PRÓSZYŃSKI J. & STAREGA W. 1971: *Pająki – Aranei*. Katalog fauny Polski **XXXIII**. Państwowe wydawnictwo naukowe, Warszawa, 382 pp.

RŮŽIČKA V. 1996: Britská arachnologická společnost. *Pavouk* **5**: 7.

- RŮŽIČKA V. 1997: The Spider Recording Scheme. *Pavouk* 6: 2.
 RŮŽIČKA V. 2016: Pavouci České republiky. *Pavouk* 41: 3–4.
 RŮŽIČKA V. & BUCHAR J. 2004: Notes to the catalogue of spiders of the Czech Republic. In SAMU F. & SZINETÁR C. (eds), *European Arachnology 2002*. Plant Protection Institute & Berzsenyi College, Budapest, pp. 221–224.
 * <http://www.cscf.ch/cscf/de/home.html>
 ** <http://www.ennor.org/iberia/>
 *** <http://srs.britishtspiders.org.uk/portal.php/p/Species+surveys>

FAUNISTIKA

Snovačka půdní (*Steatoda triangulosa*) ve volné přírodě v ČR

Record of *Steatoda triangulosa* in Stroupeč NM. The first documented record of this species outside municipalities from the Czech Republic. One female was recorded under stone on sun exposed steppe slope in Stroupeč Nature Monument near Žatec (North-west Bohemia). Record: Žatec, Stroupeč NM, 22 May 2017, 1 female, leg., det. et. coll. A. Roušar.

Steatoda triangulosa je kosmopolitním druhem (pochází z Evropy), který se vyskytuje ve střední Evropě pouze v lidských sídlech a volně v přírodě v jižní Evropě. Je teplomilná, v našich klimatických podmínkách nebyla zjištěna mimo lidské stavby. V České republice žije roztroušeně, doposud byla nalezena ve třinácti kvadrátech (26 nálezů), poprvé 15. 4. 1973 v Praze. Nalézá se v nadmořských výškách od 150 m do 450 m. Dne 22.5.2017 jsem odchytil 1 ♀ u Stroupeče (u Žatce) – zeměpisná šířka 50°21.438; zeměpisná délka 13°30.48; nadmořská výška 250 m; kvadrát 5647 (obr. 1). Samičku jsem našel pod malým valounem na příkré xerothermní stráni (obr. 2). Jedná se o extrémně teplý biotop s nevelikými plochami bez stromového zápoje. Pravděpodobně dochází (nebo se již uskutečnilo) k pronikání této snovačky do xerothermního biotopu a jeho osidlování. Vzhled a znaky na epigyne viz obr. 3.

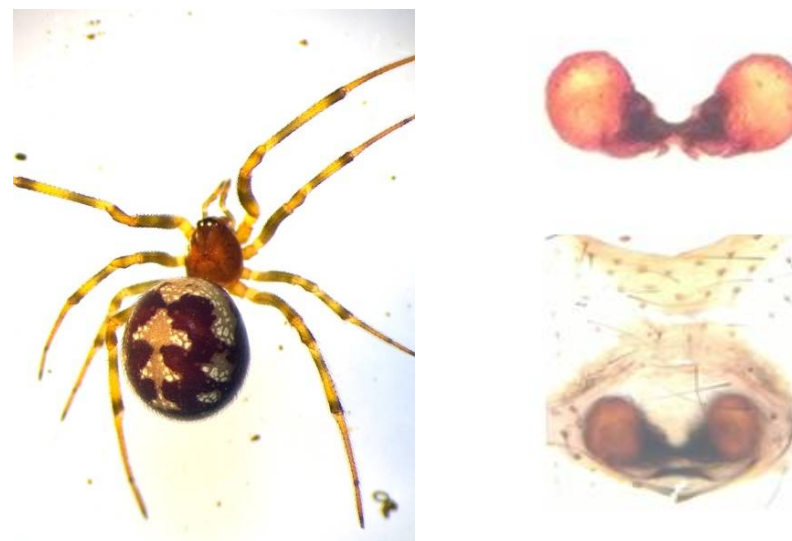
Antonín Roušar

Obr. 1: Výskyt snovačky *Steatoda triangulosa* na přírodním stanovišti v ČR/ Record of *S. triangulosa* in Czech Republic from Stroupeč

Obr. 2: Biotop nálezu snovačky *Steatoda triangulosa* (foto A. Roušar)/ Habitat of record *Steatoda triangulosa*, Stroupeč NM (foto A. Roušar)

Obr. 3: *Steatoda triangulosa*, habitus, vulva (foto A. Roušar)

Poznámka k výskytu listovníků *Philodromus margaritatus* a *P. fuscomarginatus*

Českokobudějovická a Třeboňská pánev se vyznačují nízkou nadmořskou výškou a písčitojílovitými sedimenty. To přímo souvisí s lesním pokryvem. Bory na přirozených stanovištích zde zaujímají 32 % z celkové plochy lesů (ALBRECHT a kol. 2003). Pravděpodobně to je jeden z faktorů, proč se zde častěji vyskytují některé druhy hmyzu a pavouků, které jsou v jiných částech republiky považované za ohrožené nebo dokonce kriticky ohrožené. Podobně je to i v případě listovníků *Philodromus margaritatus* a *P. fuscomarginatus* (KÚRKA a kol. 2015). Sledování tří lokalit na Českokobudějovicku a jedné na Třeboňsku mě utvrdilo, že se tyto pavouci vyskytují na příhodných stanovištích v hojném počtu.

Objevují se v časném jaře, kdy sluneční paprsky zahřívají kůru borovic. To vyláká nejen samotné pavouky (ve stadiu juvenilů), ale i mouchy, které na kůru naletují. Právě dvoukřídlý hmyz je častou kořistí pavouků, podobně jako blanokřídílí, ale i další druhy pavouků vázané na kůru borovic. Pavouci byli nejčastěji zaznamenáni ve výšce 50 cm až 2 metry, v počtu jednoho až čtyř jedinců na jednom kmenu. Takové kmény byly označeny a opakovaně sledovány. Při následných kontrolách bylo zjištěno, že pavouci nejsou vždy aktivní. Naopak na neoznačených kmenech byli pozorováni další, dosud neobjevení jedinci.

Podmínkou výskytu těchto listovníků je dostatečně rozpraskaná kůra, většinou starších stromů, která umožní pavoukovi dostatek úkrytu v případě ohrožení. Dále musí být kmény alespoň část dne osluněné. Nejvhodnější jsou tedy vzrostlé solitéry a borovice lesních lemů. Nálezů těchto dvou druhů listovníků na jiných stromech (kromě jednoho pavouka na suchém dubu a dalšího na olši), jsou vzácné.

Rozhodující je však listovníka objevit, což není snadné vzhledem k tomu, že je schopen barvoměny, a tak se dokonale přizpůsobit podkladu (obr. 1–4). Tato schopnost má zřejmě vliv i na malou četnost nálezů* listovníků *Philodromus margaritatus* a *P. fuscomarginatus* (BUCHAR & RŮŽIČKA 2002). Nejlepším indikátorem výskytu těchto pavouků jsou tak nálezové svlečky, které lze na přelomu měsíce dubna a května najít na kůře borovice.

Jan Erhart

ALBRECHT J. 2003: *Českokobudějovicko-chráněná území ČR*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno, 807 pp.

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. 2002: *Catalogue of Spiders of Czech Republic*. Peres, Praha, 351 pp.

KÚRKA A., ŘEZAČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia Praha, 623 pp.

* www.naturabohemica.cz/philodromus-fuscomarginatus

Obr. 1: Listovník *Philodromus margaritatus* prozrazují oranžové skvrny na bocích (foto J. Erhart)

Obr. 2: Oranžově zbarvený *Philodromus fuscomarginatus* (foto J. Erhart)

Obr. 3: Šedě zbarvený samec *Philodromus fuscomarginatus* (foto J. Erhart)

Obr. 4: Listovník *Philodromus fuscomarginatus* je na šedé borce mnohem nápadnější (foto J. Erhart)

Nová lokalita sklípkánka hnědého (*Atypus affinis*)

Při návštěvě pískovny u Jílovic (5471), nedaleko známé NPR Červené Blato, upoutala moji pozornost část punčošky zachycené na větvičce keře (obr. 1). Po krátkém hledání jsem objevil pod trsem vřesu několik dalších lapacích trubic. Všechny se nacházely na horní hraně pískovny v rozvolněném boru s JZ orientací (obr. 2). Místo nálezu je pro výskyt sklípkánka hnědého poměrně neobvyklý (KŮRKA a kol. 2015). Jedná se zřejmě o první lokalitu na písčitém podloží a zatím jedinou v CHKO Třeboňsko (ŘEZÁČ 2009).

Pískovna je nadále navštěvována a první odchyty vzácnějších druhů hmyzu potvrzují výjimečnost této lokality.

Jan Erhart

KŮRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia Praha, 623 pp.

ŘEZÁČ M. 2009: Rozšíření a ochrana pavouků sklípkánků (Araneae: *Atypus* spp.) v České republice. *Příroda, Praha* 28: 3–43.

Obr. 1: Nadzemní část punčošky sklípkánka hnědého (foto J. Erhart)

Obr. 2: Pohled na horní hranu pískovny Bor u Jílovic (foto J. Erhart)

Zoologické dny Brno 2017

Již tradičně se v únoru (9.–10.) konaly Zoologické dny. Konference se jako každý lichý rok uskutečnila na ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Celkem se konference účastnilo 518 zoologů (z toho 273 studentů), odeznělo 133 přednášek a bylo vystaveno 148 posterů. Z České arachnologické společnosti se konference aktivně zúčastnilo 13 členů. Sedm z nich prezentovalo poster a sedm přednášku (zvýrazněni tučně) s arachnologickou tematikou. Lenka Sentenská* zvítězila v kategorii nejlepší studentské přednášky – gratulujeme!

ČERNECKÁ a kol.: Vplyv vtáčieho predátora, intragildovej predácie, typu kôry a sezóny na spoločensť pavúkov v budkách

DOLEJŠ: Íránští pavouci (Araneae) v Národním muzeu v Praze

HOLLÁ K., ŠESTÁKOVÁ A., HOLECOVÁ M., ŠEBESTOVÁ M.: Aké pavúky nájdeme počas zimnej sezóny na boroviciach?

KOŠULIČ a kol.: Ground dwelling arthropod assemblages during succession stages of a commercial lowland forests

KYSILKOVÁ a kol.: Vliv ochranných vzdáleností při aplikaci insekticidu na druhovou diverzitu pavouků

LÍZNAROVÁ & PEKÁR: Je jed potravně specializovaných pavouků účinnější při paralýze preferované kořisti?

MACHAČ & KOVAŘÍKOVÁ: Obsazená ptačí budka - oblíbený pavoučí hotel pro zimní období

MACHAČ & TUF: Tropické skleníky – místa pro zoologické detektivy

MÍKOVÁ: Pavoukovci z medicínského pohledu

NOVOTNÝ & HULA: Je araneofágie důvodem šíření pavouka třesavky velké?

PEKÁR a kol.: Adaptive venom composition in ant-eating spiders results from foraging and defensive selection

PETCHARAD a kol.: Alteration of predatory behavior of a generalist predator by exposure to two insecticides

RAŠKA & PEKÁR: Mimetic relationships between Eresus kollari and co-occurring aposematic species

ŘEZÁČ a kol.: Radiation of Dysdera spiders in the Canary archipelago probably included unique evolution of diet generalists from diet specialists

ŘEZÁČ a kol.: Morphological and functional diversity of minor ampullate glands in spiders from the superfamily Amaurobioidea (Entelegynae: RTA clade)

***SENTENSKÁ a kol.: Jsou samci pavouků opravdu tak necitliví? Smyslový orgán nalezen v kopulačním orgánu pavouka**

ŠEBEK P., VODKA Š., BOGUSCH P., PECH P., TROPEK R., WEISS M., ZIMOVÁ K., ČÍŽEK L.: Solitérní stromy jako klíčová stanoviště pro faunu bezobratlých v listnatých lesích

ŠTEMPÁKOVÁ & HULA: Pavúky prezimujúce v ulitách suchozemských mäkkýšov v širšom okolí Vranova nad Topľou (Slovensko)

Česko-britský arachnologický seminář v Praze

Czech-British arachnological seminar in Prague. A special Czech-British arachnological seminar was held on 11 March at the Faculty of Science of the Charles University in Prague. The participants presented 15 talks. British arachnologists were represented by Sara Goodacre and her team of students.

V sobotu 11.3.2017 proběhla na Přírodovědecké fakultě UK v Praze ojedinělá akce česko-britský arachnologický seminář, který zorganizoval Milan Řezáč. O přednášky se podělili rovným dílem čeští a britští arachnologové, zastoupení Sarou Goodacre (hlavní organizátorka letošního Evropského arachnologického kongresu) a týmem jejích studentů. Program se nesl (ostatně jako vždy) v přátelské atmosféře a po bohatém odborném programu následovala neformální diskuze v restauračním zařízení.

Program

GOODACRE S.: What makes a spider fly?

THAKUR S., ŘEZÁČ M., ŠTÁHLAVSKÝ F., KRÁL J.: Chromosomal evolution of the spider superfamily Dysderoidea

STRICKLAND M.: *Argyroneta aquatica* – adaptations to underwater life

MICHALCO R., KOŠULIČ O., PETCHARAD B.: Alteration of predatory behavior of a generalist predator by exposure to two insecticides

HUNDERTMARK A.: *Wolbachia* in *Nephila senegalensis*

COEKIN T.: Recombinant expression of *Argyroneta* silk

SENTENSKÁ L.: Are males really so insensitive? Palp morphology of a spider *Philodromus cespitum* reveals innervation

DEUTSCH E.: Reproduction & maternal care of *Pirata piraticus*

ŠTÁHLAVSKÝ F.: Cytotaxonomy of pseudoscorpions

ASHLEY L.: Tracking the evolution of silk glues and their use as a biomaterial

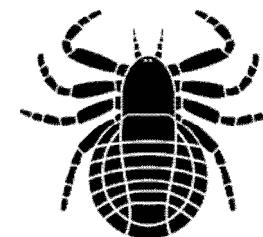
LERMA R. C. A., SEMBER A., JÍLKOVÁ K., KRÁL J.: Chromosomal evolution of amblypygids

LÍZNAROVÁ E.: Is prey-capture efficiency innate or gained by experience in a specialised spider?

EARLAM R.: Using *Argyroneta* silk to make protein hydrogels

DOLEJŠ P.: Arachnology at the National Museum in Prague

GOODACRE S.: Spider movies

Exkurze Mohelenský mlýn 2017

O víkendu 26.–28.5.2017 proběhl arachnologický víkend v terénu, který zorganizoval Stano Pekár. Ubytování bylo, tak jako v loňském roce, zajištěno Ústavem botaniky a zoologie MU v příjemném prostředí Mohelenského mlýna. Cílem exkurze bylo získat co nejvíce informací o kořisti pavouků. V praxi to znamenalo strávit maximum času v terénu a s trochou štěstí odchytnout dostatečný počet pavouků s ulovenou kořistí. Sraz byl stanoven na pátek 10 hodin. Přesun na lokalitu se však posunul o dobu nezbytnou k nákupu potravin. První navštívenou lokalitou byla Mohelenská hadcová step. Teplota byla příjemná, nálada též, jen těch pavouků nebylo tolik, kolik jsme čekali. K večeru jsme se přesunuli do nejbližší restaurace, abychom se občerstvili a zároveň setkali s dalšími členy exkurze. Večer proběhl v duchu evidence a determinace materiálu. Následující den jsme se na vzdálenější lokalitu přesunuli auty. Dopoledne jsme sbírali na původní pastvině u Senorad, odpoledne jsme se soustředili na lesní svahy u Ketkova. Po návratu na „základnu“ jsme využili možnosti připravit večeři na grilu. A tak jsme pro změnu celý večer strávili ve venkovním prostoru Mohelenského mlýna. V nedělní ráno nás čekala pěkná pěší procházka na poslední lokalitu – krátce Mohelnicka a hlavní cíl, vyhlídka Na Babách. Při zpáteční cestě jsme se osvěžili zaslouženou zmrzlinou a pak už nás čekala jen cesta domů. Přestože množství získaného materiálu nesplnilo naše očekávání, dobrý pocit ze společného setkání ano.

Jan Erhart

Účastníci exkurze před odchodem na nedělní terénní výzkum (foto P. Dolejš)

Arachnologická exkurze Mostecko 2017

Letošní arachnologická exkurze proběhla v termínu 1.–4.6.2017 na Mostecku. Do tohoto pěkného (navzdory těžbě proslulého) a málo prosbíraného okresu se sjelo 12 arachnologů a jejich rodinných příslušníků. I když „málo prosbíraného“ je nutno brát s rezervou, Mostecko je totiž ve „sběracím rajonu“ Antonína Roušara! ☺ Organizaci exkurze měl na starost Pavel Krásenský z Oblastního muzea v Mostě, který se organizace ujal s vervou a zařídil nám pěkné ubytování v bývalém klášteře v Mariánských Radčicích asi 10 km od Mostu.

Po příjezdu účastníků a rychlém ubytování jsme nelenili a vyrazili na první plánovanou lokalitu PP Písečný vrch, kde jsme sbírali v zdejším lůmku a okolních stepních svazích strávili celé odpoledne. Po večeři v našem klášteře mnozí z nás využili možnost sami si načepovat místní pivo Ossegg a usadili se do sálu na přednášku Pavla Krásenského o zajímavých pavoucích Mostecka.

V pátek po snídani jsme vyrazili k úpatí Krušných hor do údolí Bílého potoka v Šumné u Litvínova. Zde jsme sbírali v pěkných svahových bučinách. Poté jsme se přesunuli do krušnohorské Svahové na oběd, po posilnění nás čekala odpolední lokalita – rašeliniště u Nového rybníku u Svahové. Po vydatné večeři jsme si poslechli přednášku Víta Jozy o přírodě Mostecka.

V sobotu jsme se vydali na údajně nejzachovalejší severočeské slanisko PR Škrle. Odpolední lokalita byla PP Stroupeč, suché svahové trávníky s mladými duby s výskytem řady teplomilných pavouků (např. skákavky *Neon rayi*). Poslední sobotní lokalitou byly Droužkovické rybníky u Chomutova, kde se Honzovi Dolanskému podařilo ulovit vodoucha! Po cestě z rybníků jsme se stavili v Chomutově v cukrárně, kde se někteří účastníci odpojili a vydali se na cestu ke svým domovům. Večer nás u piva čekala beseda, mj. o nálezové databázi a její budoucnosti. ☺ Do postelí jsme šli za deště, a tak jsme rozhodnutí, kam v neděli, nechali na ráno.

V nedělní ráno už nepršelo, a tak jsme se vydali na poslední lokalitu, kterou byla PP Lužické šípáky, na které jsme udělali poslední sběry a pak spěchali k autům, protože se blížil liják. U aut jsme se díky průtrži mračen rozloučili jen letmo a rozjeli se všemi směry domů. Na závěr lze zhodnotit exkurzi jako velmi zdařilou a speciální dík zasluží Pavel Krásenský za perfektní organizaci. O zajímavých nálezech z exkurze se dozvíte v příštím čísle. A příští rok zase na Moravě! ;)

Ondřej Machač

Společná fotka účastníků exkurze, Šumná, údolí Bílého potoka (foto P. Krásenský)

Účastníci exkurze v akci (PP Lužické šípáky) (foto P. Krásenský)

Přírodovědecký spolek Arachne

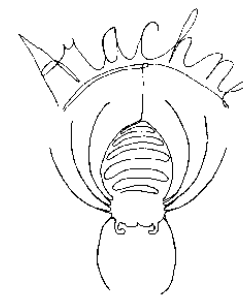
Od sedmdesátých let minulého století se pod vedením Jana Buchara téměř každoročně konaly arachnologické exkurze zaměřené na soustavné prozkoumávání území naší republiky. Někdy při exkurzích v roce 1981 na Pelhřimovsku, či v roce 1982, kdy jsme báдали na Žatecku a Kadaňsku, jsme večer na nějaké ubytovně vymýšleli, co bychom tak provedli. Od roku 1974 již existovala Arachnologická sekce při Slovenské entomologické společnosti, ale my jsme chtěli mít něco vlastního. Jak si snadno dohledáme na plakátu *Česká arachnologie* (ve větším rozlišení k dispozici na stránkách ČAS), zúčastnili se těchto dvou exkurzí Jan Buchar, Jaromír Hajer, Milan Antuš, Vlastimil Růžička, Alena Hotská, Zdeněk Knobloch a Stanislav Makovec. Náš vysněný přírodovědecký spolek jsme nazvali *Arachne*. Realizace návrhu trvala, ale nakonec byla slavnostní osvědčení spolková předána dne 13. ledna 1984 na třetím arachnologickém semináři, konaném na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Toho se spolu s výše jmenovanými (kromě S. Makovce) zúčastnili Antonín Kůrka, Pavel Kasal, Jiří Šmaha, Eva Sechterová, Karel Absolon, Jaroslav Flegr a Ladislav Havel. Kdo nakonec osvědčení vlastní, s jistotou nevíme. Tipujeme, že jich bylo zhotoveno asi tak šest.

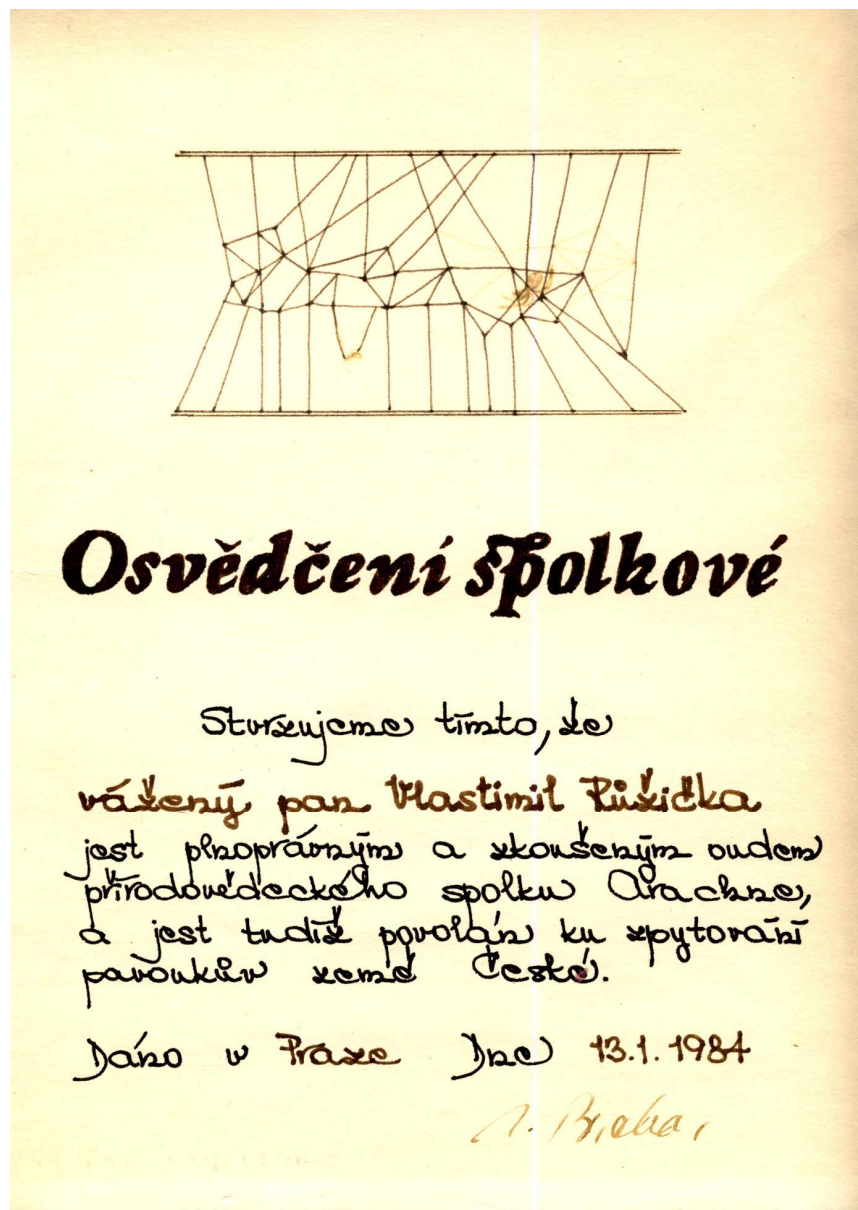
Každé osvědčení je originálem (obr. 1). Obrázky s pavoučí tematikou nakreslila Alena Hotská. Nápis *Osvědčení spolkové* vykreslil Vlastimil Růžička s použitím velmi tučného řezu italiky písma Galliard, text napsala ručně Alena Stašková.

Nápad jsme dále nikterak nerozvíjeli, ono tenkrát nebylo možné se nějak veřejně spolčovat, i věnovali jsme se vlastnímu oboru. Osvědčení spolkové jsme měli čistě sobě pro radost. Ale stále jsme o věci přemýšleli. Až se čas naplnil, o devět let později, v roce 1993, jsme založili oficiální Arachnologickou sekci při České společnosti entomologické.

Zcela nezávisle na nás bylo v roce 1999 založeno a dodnes vyvíjí bohuželou činnost sdružení *Arachne*, z. s., které pod záštitou Biologické sekce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy pořádá nejrůznější biologická soustředění pro středoškoláky (<http://arach.cz/>). Je nesmírně potěšující, že se na programu tohoto sdružení podílejí i někteří naši arachnologové.

Vlastimil Růžička

Obr. 1: Osvědčení člena spolku Arachne

Obsah původního Arachnologického spravodaje v minulosti

Ročník 1, 1975

MILLER F.: Úvodní slovo
SVATOŇ J.: Súčasný stav a úlohy československej arachnológie
BÍLEK P.: Dílčí zpráva o výzkumu arachnofauny Krásnohorské pahorkatiny
HAJER J.: Příspěvek k problematice struktury kribela a kalamistra
KRUMPÁL M.: Príspevok k poznaniu fauny štúrikov a koscov Slovenska
KASAL P.: *Mysmena jobi* Kraus, zástupce nové čeledi pavouků pro ČSSR
HROZNÁR P.: Kosce (Opilioniidea) ŠPR Rozsutec
ŽITŇANSKÁ O.: Príspevok k poznaniu štyroch druhov, nových pre ČSSR
Rezolúcia

Ročník 2, 1976

MILLER F.: Příspěvek k poznání československých druhů rodu *Lepthyphantes* Menge, 1866
KOHŇ M.: Zpráva o výzkumu arachnofauny v oblasti Děčinských stěn
JEDLIČKOVÁ J.: Zaujímavé nálezy pavoukov v Jurskom šúri
SVATOŇ J.: Niektoré zaujímavé a vzácne druhy pavoukov štátnej prírodnej rezervácie Čičovské mŕtve rameno
ŽITŇANSKÁ O.: Nález druhu *Enoplognatha (Theridion) instabile* Cambr
ANTUŠ M.: Výskyt plachetnatky *Ostearius melanopygius* (O. P.-Cambr.) (Araneae: Linyphiidae) v Československu
KASAL P.: Arachnologická exkurze Šumava, 27.–29. červen 1975, Přehled zajímavějších nálezů
ANTUŠ M.: Co jsem našel na Šumavě
ŠILHAVÝ V.: Sekáči (Opilioniidea) nalezení během arachnologických dnů na Šumavě
ŠILHAVÝ V.: Péče o potomstvo u sekáčů
KRUMPÁL M.: Metodika ekologického výskumu v arachnológii
KASAL P.: Biochemické metody v taxonomii
ŠILHAVÝ V.: † A. M. Chickering
ŠILHAVÝ V.: VII. Mezinárodní arachnologický kongres
KASAL P.: Konrad Thaler: *Trogloneta granulum* Simon

Ročník 3, 1978

BUCHAR J.: Neznámý slídák z území jižní Moravy
KRUMPÁL M.: Príspevok k poznaniu československých štúrikov čeledi Chthoniidae
KASAL P.: Vývojové aspekty otrnění nohou a chaetotaxe u čeledi Linyphiidae a Micryphantidae
ŠILHAVÝ V.: Korejští sekáči
Organizační správa
SVATOŇ J.: Nekolko poznámok k pánu činnosti Sekcie na rok 1978

Ročník 4, 1979

Správa o činnosti Arachnologické sekcie Slenenskej entomologickej spoločnosti pri SAV za rok 1978

Rezolúcia

Rozdelenie čeľadí pavúkov s príslušnými špecialistami

Informácia o arachnologických materiáloch v našich zbierkach

Adresár členov Arachnologickéj sekcie

BUCHAR J.: Sedmý mezinárodný arachnologický kongres v Exeteru

Čestní členové České arachnologické společnosti

Dne 5. prosince 2015 se na katedře zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy konal již 114. seminář ČAS. Hlavním bodem programu byla valná hromada ČAS. Byl zvolen nový výbor společnosti a jmenování čestní členové společnosti: Jan Žďárek, Antonín Kůrka, Rudolf Macek a Slavomil Vinkler (ERHART 2015). To je správně. Jenže pouze tato čtyři jména jsou uvedena ve výčtu čestných členů na internetových stránkách naší společnosti*. A to rozhodně správně není!

Oficiální arachnologická organizace působící na území České republiky, Arachnologická sekce České společnosti entomologické, byla založena na 50. arachnologickém semináři dne 26. listopadu 1993 (RŮŽIČKA 1995). První čestný člen této organizace, pan Milan Antuš (obr. 1), byl jmenován na 67. arachnologickém semináři, konaném dne 1. listopadu 1996 v Praze. Druhý čestný člen organizace, Jan Buchar, byl jmenován dne 22. února 1997 v průběhu 69. semináře společnosti, semináře výjezdního, který se probíhal na Křivoklátě (RŮŽIČKA 1997). Třetím čestným členem byl jmenován pan Jaroslav Svatoň, a to dne 24. ledna 1998 v průběhu 73. arachnologického semináře v Praze.

Česká arachnologická společnost, která plynule navazuje na činnost Arachnologické sekce ČSE, byla zaregistrována dne 19. června 2008. A jak je ve zprávě o této významné události uvedeno (RŮŽIČKA 2008), měla v té době tři čestné členy: Milana Antuše, Jana Buchara a Jaroslava Svatoně.

Tito čestní členové byli jmenováni slavnostně, byly zdůvodněny jejich zásluhy o rozvoj české arachnologie, a obdrželi o svém jmenování dekret adekvátní úrovně vytištěný na ručním papíře (obr. 2). Nezapomínejme na svou historii.

Vlastimil Růžička

ERHART J. 2015: 114. seminář České arachnologické společnosti. *Pavouk* 39: 35.

RŮŽIČKA V. 1995: Stručná historie arachnologických sekcí. *Pavouk* 1: 2.

RŮŽIČKA V. 1997: Čestní členové. *Pavouk* 6: 8.

RŮŽIČKA V. 2008: Česká arachnologická společnost. *Pavouk* 26: 2.

* <https://arachnology.cz/>

Obr. 1: Milan Antuš v plné arachnologické polní. CHKO Křivoklátsko, Velká Pleš, 10. listopadu 1979

Obr. 2: Jmenovací dekret prvního čestného člena České arachnologické společnosti

Arachnologická knihovna Jiřího Bauma

Arachnological library of Jiří Baum. A total of 65 books containing 147 monographs mostly about spiders is deposited in the zoological library of the National Museum in Prague. The books belonged to Czech arachnologist Dr. Jiří Baum and into the National Museum, they came from the estate of Prof. Jan Buchar.

Při třídění knihovny po panu profesoru Bucharovi v jeho pracovně na katedře zoologie PŘF UK jsme spolu s Lenkou Kubcovou objevili 67 knih s razítkem „Collectio R.N.D.r. Jiří Baum“ nebo dokonce s krásně vyvedeným Baumovým ex libris nalepeným na předním příděstí. Většina (56) knih byla dále označena signaturou P s číslem 1–68, ale 11 knih, které se netýkaly pavouků, nijak označené nebyly. Z ucelené řady Baumem očíslovaných 68 knih se jich 12 nedohledalo a dvě (P 24 a P 39) zůstaly v Biologické knihovně na PŘF UK, protože již v této instituci byly předtím zaevidovány. Zbýlých 65 knih se stalo chloubou zoologické knihovny Národního muzea, kde dostaly signatury Z 10038–10039 a Z 10387–10453. Ale pozor, mnohé knihy sestávají z tzv. přívazků, takže celkový počet publikací je ve skutečnosti 147! A jaké že knížky dr. Baum ve své knihovně měl? Především monografie o pavoucích (a dalších pavoukovcích) z evropských, ale i mnoha exotických zemí. Jmenujme namátkou Indii, Myanmar, Japonsko, Papuu, Austrálii, Tasmánii, Nový Zéland, Šalamounovy ostrovy, Novou Guineu, Brazílii, Tunisko, Egypt, Madagaskar... Případným zájemcům mohou zaslat seznam Baumovy knihovny a jejich vypůjčení je možno realizovat přes on-line vypůjční protokol Knihovny Národního muzea: <http://opac.nm.cz/opacnm/>.

Petr Dolejš

Knihy Jiřího Bauma uložené v zoologické knihovně Národního muzea (foto P. Dolejš) / The library of Jiří Baum deposited in the National Museum in Prague (photo P. Dolejš)

LITERATURA

Česká bibliografie 2017

Pavouci

- BOČÁNEK O., ŠEDO O., PEKÁR S. & ZDRÁHAL Z. 2017: Evaluation of sample preparation protocols for spider venom profiling by MALDI-TOF MS. *Toxicon* **133**: 18–25. DOI: 10.1016/j.toxicon.2017.04.008.
- BUREŠ V. 2016: *Hnízdní preference členovců v PP Na Plachtě [Nesting preferences of Arthropoda in Nature Monument Na Plachtě]*. SOČ thesis, Biskupské gymnázium Bohuslava Balbína a Základní škola a mateřská škola Jana Pavla II., Hradec Králové, 44 pp. (in Czech, English abstract).
- ČAPEK M. 2017: Pavouci (Araneae) přírodní rezervace Bažiny [Spiders (Araneae) of Bažiny Nature Reserve]. *Panorama – Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří* **25**: 21–40 (in Czech).
- ČAPEK M. & DOLANSKÝ J. 2016: Pavouci národní přírodní rezervace Bukačka. Spiders of the National nature reserve Bukačka. *Vč. Sb. Přír. – Práce a studie* **23**: 93–122 (in Czech, English summary).
- HRADSKÁ I. & CHVÁTALOVÁ I. 2017: Antonín Kůrka oslavil 70 let [Antonín Kůrka celebrated 70 years]. *Živa* **65** (1): XIII (in Czech).
- HUBER B. A., NEUMANN J., GRABOLLE A. & HULA V. 2017: Aliens in Europe: updates on the distributions of *Modisimus culicinus* and *Micropholcus fauroti* (Araneae, Pholcidae). *Arachnol. Mitt.* **53**: 12–18. DOI: 10.5431/aramit5303.
- JÁŠKA P. 2016: Křížák rašelinný objeven v rašeliništích Slavkovského lesa [*Nuctenea silvicultrix* discovered in peat-boxes in Slavkovský les PLA]. *Arnika* **2016** (2): 28–29 (in Czech).
- JAVŮREK P. 2017: *Ekologické faktory ovlivňující výskyt sklípkánků pontických v Přírodním parku Velký Kosíř [Environmental factors influencing distribution of *Atypus muralis* in Natural park Velký Kosíř]*. MSc. thesis, Univerzita Palackého v Olomouci, 39 pp. (in Czech, English abstract).
- KORENKO S. 2016: Web architecture alteration of the orb web weaving spider *Metellina merianae* (Araneae, Tetragnathidae) induced by the parasitoid *Megaetaira madida* (Ichneumonidae, Polysphincta group). *Arachnol. Mitt.* **52**: 35–37. DOI: 10.5431/aramit5207.
- KREHENWINKEL H., KENNEDY S., PEKÁR S. & GILLESPIE R. 2017: A cost efficient and simple protocol to enrich prey DNA from extractions of predatory arthropods for large scale gut content analysis by Illumina sequencing. *Methods Ecol. Evol.* **8** (1): 126–134. DOI: 10.1111/2041-210X.12647.
- KREJČÍ T., ŘEZÁČ M. & KADLEC T. 2017: *Zodarion ohridense* (Araneae: Zodariidae) – a new record for Central Europe. *Arachnol. Mitt.* **54**: 5–7. DOI: 10.5431/aramit5402.
- KRIŠTOFOVÁ L. 2017: *Subletální vliv agrochemikálií na pavouky rodu Pardosa [Sublethal effect of agrochemicals on *Pardosa* sp.]*. MSc. thesis, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 87 pp. (in Czech, English abstract).
- LÍZNAROVÁ L. & PETRÁKOVÁ L. 2017: Nejmlsnější z pavouků – extrémní příklad potravní specializace predátorů (The choosiest of spiders – an extreme example of predators' food specialization). *Živa* **65** (1): 32–34 (in Czech, English summary).

- MACHAČ O. 2016: Pavouci Národní přírodní památky Šipka. Spiders of Šipka National Nature Monument. *Acta Carp. Occ.* **7**: 58–65 (in Czech, English abstract).
- MICHÁLEK O., PETRÁKOVÁ L. & PEKÁR S. 2017: Capture efficiency and trophic adaptations of a specialist and generalist predator: a comparison. *Ecol. Evol.* **7** (8): 2756–2766. DOI: 10.1002/ece3.2812.
- MICHALCO R., KOŠULIČ O. & ŘEŽUCHA R. 2017: Link between aggressiveness and shyness in the spider *Philodromus albidus* (Araneae, Philodromidae): State dependency over stability. *J. Insect Behav.* **30** (1): 48–59. DOI: 10.1007/s10905-017-9596-2.
- MICHALCO R. & PEKÁR S. 2017: The behavioral type of a top-predator drives the short-term dynamic of intraguild predation. *Am. Nat.* **189** (3): 242–253. DOI: 10.5061/dryad.9br59.
- MICHALCO R., PETRÁKOVÁ L., SENTENSKÁ L. & PEKÁR S. 2017: The effect of increased habitat complexity and density-dependent non-consumptive interference on pest suppression by winter-active spiders. *Agr. Ecosyst. Environ.* **242**: 26–33. DOI: 10.1016/j.agee.2017.03.025.
- PEKÁR S., PETRÁKOVÁ L., BULBERT M. W., WHITING M. J. & HERBERSTEIN M. E. 2017: The golden mimicry complex uses a wide spectrum of defence to deter a community of predators. *eLife* **6**: e22089. DOI: 10.7554/eLife.22089.002.
- PEKÁR S., PETRÁKOVÁ L., CORCOBADO G. & WHYTE R. 2017. Revision of eastern Australian ant-mimicking spiders of the genus *Myrmarachne* (Araneae, Salticidae) reveals a complex of species and forms. *Zool. J. Linn. Soc.* **179** (3): 642–676. DOI: 10.1111/zoj.12439
- RAŠKA J., ŠTYS P. & EXNEROVÁ A. 2017: How variation in prey aposematic signals affects avoidance learning, generalization and memory of a salticid spider. *Animal Behav.* **130**: 107–117. DOI: 10.1016/j.anbehav.2017.06.012.
- ŘEŽÁČ M. 2017: Křížák podkorní – evropský pavouk roku 2017 (*Nuctenea umbratica* – European spider of the year 2017). *Živa* **65** (3): 130–132 (in Czech, English summary).
- STANĚK L. 2017: *Vliv intenzity pasečného hospodaření v dubových porostech na epigeickou faunu pavouků (Arachnida, Araneae) [Influence of management intensity of forest clearings in oak woodlands on epigeic spiders]*. BSc. thesis, Mendelova Univerzita v Brně, Brno, 57 pp. (in Czech, English abstract).
- SUROVCOVÁ M. 2017: *Dopad intenzity hospodaření na přirozené predátory škůdců ovocných dřevin [Influence of management intensity of fruit orchards on natural enemies]*. BSc. thesis, Mendelova Univerzita v Brně, Brno, 39 + 4 pp. (in Czech, English abstract).
- TAKASUKA K., KORENKO S., KYSLKOVÁ K., ŠTEFÁNIK M., ČERNECKÁ L., MIHÁL I., DOLEJŠ P. & HOLÝ K. 2017: Host utilization of koinobiont spider-ectoparasitoids (Ichneumonidae, Ephialtini, *Polysphincta* genus-group) associated with *Cyclosa* spp. (Araneae, Araneidae) across the Palaearctic. *Zoologischer Anzeiger* **267**: 8–14. DOI: 10.1016/j.jcz.2017.01.001.
- WOLFF J. O., ŘEŽÁČ M., KREJČÍ T. & GORB S. N. 2017: Hunting with sticky tape: Functional shift in silk glands of araneophagous ground spiders (Gnaphosidae). *J. Exp. Biol.* **220**: 2250–2259. DOI: 10.1242/jeb.154682.

Štíři

- KOVAŘÍK F., LOWE G., MAZUCH T., PLÍŠKOVÁ J. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2017: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part XI. *Pandinurus kmoniceki* sp. n. (Scorpionidae) from Somaliland. *Euscorpius* **243**: 1–14.
- KOVAŘÍK F., LOWE G., SOLEGLAD M. E. & PLÍŠKOVÁ P. 2017: Scorpions of the Horn of Africa (Arachnida: Scorpiones). Part X. *Pandiborellius* comb. n. and *Pandinurus* (Scorpionidae)

with description of four new species from Eritrea and Ethiopia, and review of *Pandinus sensu lato* taxonomy. *Euscorpius* **238**: 1–103.

- KOVAŘÍK F., TERUEL R. & LOWE G. 2017: *Microananteroides mariachiarae* Rossi et Lourenço, 2015 is a junior synonym of *Akentrobuthus atakora* Vignoli et Prendini, 2008 (Scorpiones: Buthidae). *Euscorpius* **246**: 1–7.
- TERUEL R., KOVAŘÍK F., LOWE G. & FRIEDRICH S. 2017: Complements to the taxonomy of some Amazonian scorpions (Scorpiones: Buthidae). *Euscorpius* **245**: 1–9.

Pavoukovci

- DOLEJŠ P. & KÚRKA A. 2016: Pavoukovci Ještědského hřbetu (severní Čechy). Arachnids of the Ještědský hřbet Ridge (northern Bohemia). *Sborn. Severočes. Mus., Přír. Vědy* **34**: 53–78 (in Czech, English abstract and summary).

Britská bibliografie – The Newsletter 138

Toto číslo britského zpravodaje bylo na všeobecné články poněkud chudé. Avšak i ve zdánlivě „lokálně“ znejících faunistikách lze objevit užitečné informace.

- ANDREWS L. 2017a: How to find pseudoscorpions. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **138**: 2–3.
- ANDREWS L. 2017b: The rediscovery of *Chthonius halberti*. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **138**: 5–6.
- DUNBAR J. 2017: *Hogna ingens* – the Desertas Grande wolf spider. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **138**: 6–7.
- MERRITT B. 2016: *Semljicola caliginosus* (Falconer, 1910) new to vc72, Dumfries-shire, and a note on its occurrence in vc65, North-west Yorkshire. *S. R. S. News* **87** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **138**: 13–15.

Inventarizace 2016

Tento seznam má sloužit jako přehled pro členy ČAS, kdo a kde prováděl výzkumy, jejichž výsledky nejsou uvedeny v Databázi pro Katalog. Seznam zpráv za rok 2017 přineseme v přespříštím čísle našeho zpravodaje Pavouk.

- ČAPEK M. 2016: *Inventarizační průzkum areálu kamenolomu Rožmitál z oboru: pavouci (Araneae)*. Dep. in: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Hradec Králové, 21 pp.
- DOLEJŠ P., HLAVÁČ J., MORAVEC J., PŘIKRYL I. & RŮŽIČKA V. 2017: *Velkolom Čertovy schody – západ. Fauna sanovaných a rekultivovaných ploch lomu. Monitorovací studie XIX. etapa (2016)*. Dep. in: Národní muzeum, Praha, SCHKO Český kras, 65 pp.
- HESOUN P., JELÍNEK A., MAŠTERA J. & SKOŘEPA L. 2016: *PP Bukovské rybníčky, inventarizační průzkum vybraných skupin bezobratlých a obojživelníků*. Dep. in: Krajský úřad Kraje Vysočina, 20 pp.

KŮRKA A., RUS I., MORAVEC P., VONIČKA P., LINHART M. & BLAŽEJ L. 2016: *Zoologický inventarizační průzkum ochranného pásma vodního zdroje Tři Dvory na území VKP Hánín. Pavouci (Araneae), vážky (Odonata), denní motýli (Lepidoptera), střívkovití a drabčíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae, Staphylinidae part.), žahadloví blanokřídlí (Hymenoptera: Aculeata)*. Dep. in: Odbor ŽP Kolín, 33 pp.

ŘEZÁČ M. & STRNAD V. 2016a: *Studie vlivu ponechání nepokosených ploch (dle § 18 NV č. 75/2015 Sb. o podmínkách provádění AEKO opatření) na vegetaci a biodiverzitu pavouků*. Dep. in: Ministerstvo zemědělství České republiky, 38 pp.

ŘEZÁČ M. & STRNAD V. 2016b: *Pavouci (Araneae) přírodní rezervace Radotínské údolí v Praze – inventarizace z roku 2016*. Dep. in: AOPK ČR, SCHKO Český kras, 36 pp.

Pokyny pro autory

Psaní textu

- **zarovnání textu:** vlevo
- **odstavce:** odděluje jedním stisknutím klávesy Enter (nikoliv několika úhozy mezeríku)
- **latinské jméno rodu a druhu:** pište *kurzívou*
- **datum:** 13.–27.10.2014 (s pomlčkou a bez mezer)
- **jméno autora příspěvku:** *kurzívou* a zarovnání vpravo (nikoliv pomocí několika úhozů mezeríku)
- **odkaz na obrázek:** (obr. 1)
 - je-li součástí textu jen jeden obrázek, odkaz být nemusí
- **popis obrázku:** **Obr. 1:** Co obrázek ukazuje (foto J. Příjmení)
 - je-li součástí textu jen jeden obrázek, číslo být nemusí
- **anglický abstrakt:** povinný u faunistických příspěvků, u ostatních dle zvážení autora
 - vložit pod český nadpis
 - psát celý *kurzívou*, překlad názvu článku navíc **tučně**, latinská jména druhů normálním písmem

Citování

- **autor popisu taxonu:** Příjmení, rok
- **citace v textu:** PŘÍJMENÍ *et al.* rok (KAPITÁLKAMI, nikoliv VERZÁLKAMI)
- **citace článku:** PŘÍJMENÍ K. J. rok: Název článku. *Jm. čas. zkr. ročník* (číslo): od–do.
 - je-li název dvojjazyčně, použijte jen český ekvivalent
 - nepište podtituly časopisů (např. *Arachnology Letters*)
 - DOI neuvádějte
- **citace knihy:** PŘÍJMENÍ K. J. & PŘÍJMENÍ K. J. rok: *Název knihy*. Vydavatel, město, počet stran pp.
- **citace internetových stránek:** do textu pomocí *, ** atd. a pod text rovnou odkaz, netřeba uvádět datum posledního připojení

FOTOKOUTEK

Sekáč *Opilio canestrinii*, který se už delší dobu šíří Evropou, je hojný zejména ve větších městech. Jedinec na snímku byl nalezený na keřích v odlehle chatové oblasti Lhotské Paseky na Valašsku (foto O. Machač).

PAVOUK – Zpravodaj České arachnologické společnosti, číslo 42

Vydává: Česká arachnologická společnost

Redakce: Ondřej Machač, Petr Dolejš, Jan Erhart

Adresa redakce: Bratrská 10, 750 02 Přerov

E-mail: machac.ondra@seznam.cz

ISSN: 1804-7254

Zpracováno v programu: Microsoft Word

Titulní strana:

Nuctenea umbratica, Evropský pavouk roku 2017 (foto: R. Šich)

Toto číslo vyšlo 15.7.2017

